

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: BBLBAC-2 23H

Høst 2023

Kandidatnummer: 1664

Tittel: Trygge overganger ved avdelingsbytter i barnehagen

Fag:

BBL101-2, Barns utvikling, lek og læring. -Pedagogikk

Hovedbegreper i oppgaven: Tilknytning, tilvenningsperioder og foreldresamarbeid.

Sidetall: 29

Stavanger

05.01.2024

.....
dato/år

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
Forord	4
1.0 Innledning	5
1.1 Oppgavens oppbygning	6
2.0 Teori	6
2.1 Tilknytningsteori	6
2.1.1 Indre arbeidsmodeller	8
2.1.2 Trygge relasjoner	9
2.2 Tilvenningsperiode	9
2.3 Foreldresamarbeid	11
3.0 Metode	11
3.1 Kvalitativ metode.....	12
3.2 Valg av informanter	13
3.3 Datainnsamling	13
3.4 Kvalitativt intervju.....	14
3.5 Analyse	14
3.6 Validitetsvurderinger	15
3.7 Etikk.....	15
4.0 Empiri	16
4.1 Trygg relasjonsbygging	16
4.2 Gode erfaringer i tilvenningsprosessen	17
4.3 Barnehage-hjem-samarbeid	18
5.0 Drøfting	19
5.1 Trygg relasjonsbygging	19
5.2 Gode erfaringer i tilvenningsprosessen	20
5.3 Barnehage-hjem-samarbeid	21
6.0 Avslutning	23
7.0 Litteraturliste	25
8.0 Vedlegg	26
8.1 Vedlegg 1 – Informasjonsskriv med samtykkeerklæring:	26
8.2 Vedlegg 2 - Intervjuguide:	28

Sammendrag

I denne bacheloroppgaven har jeg drøftet rundt problemstillingen: «Hvordan kan barnehagelærere legge til rette for å skape trygge overganger mellom avdelinger?». Formålet med oppgaven har vært å fordype meg i et tema som jeg synes er interessant og spennende, og som jeg ønsket å få mer kunnskaper om. Hovedbegrepene i denne oppgaven er «tilknytning», «tilvenningsperioder» og «foreldresamarbeid». Jeg har redegjort for begrepene, og drøftet hvorfor tilknytning, tilvenningsperioder og foreldresamarbeid spiller en sentral rolle når man skal legge til rette for å skape trygge overganger mellom avdelinger. For å belyse problemstilling og temaets viktighet har jeg valgt å fordype meg i blant annet litteratur, ulike bøker og artikler. Jeg har også gjennomført tre kvalitative intervjuer sammen med barnehagelærere i ulike barnehager. På denne måten har jeg fått innblikk i deres synspunkter og arbeid i praksis. Resultater tilsier at å bruke god tid på å tilrettelegge individuelt tilpassede tilvenningsperioder, samtidig som man jobber for et godt foreldresamarbeid, vil resultere i at barna utvikler følelsen av trygghet. Dette er sentralt når man skal legge til rette for gode overganger for barna i barnehagen.

Forord

Denne bacheloroppgaven markerer slutten på en treårig barnehagelærerutdanning. Det har vært tre spennende, lærerike og til tider krevende år. Jeg er svært takknemlig for å ha fått muligheten til å utvikle min faglige kompetanse innen arbeid med barn.

Trygge overganger mellom avdelinger har vært et tema jeg ønsket å få mer kunnskaper om. Det i seg selv har bidratt til at arbeidet med denne bacheloroppgaven har vært spennende. Når jeg skal begynne å jobbe som barnehagelærer, både håper jeg og tror at jeg vil få god nytte av den nye kunnskapen jeg har tilegnet meg.

Først og fremst vil jeg takke veilederen min, som har hjulpet meg mye i skriveprosessen. Hun har hatt god kjennskap til prosessen, og sitter med mye kunnskap, som jeg også har fått nytte av. Jeg vil også takke informantene mine som tok seg tid til å delta på intervju, og ga meg innsikt i sine erfaringer og synspunkter. Til slutt vil jeg takke dere som har korrekturlest og kommet med innspill underveis, det setter jeg stor pris på.

1.0 Innledning

I denne bacheloroppgaven ønsker jeg å undersøke hvordan barnehagelærere tilrettelegger for å skape trygge overganger ved avdelingsbytter i barnehagen. Bakgrunnen for at jeg ønsker å se nærmere på dette temaet er på grunn av at dette var et tema jeg hadde manglende kunnskaper om. Det var først under praksisoppholdene i ulike barnehager at jeg fikk innsikt i ulike tilnærminger knyttet til tilknytning, tilvenning og overganger. Informasjonen jeg mottok fra praksisbarnehagene fokuserte i stor grad på de yngste barna og deres start i barnehagen. Det var ikke før jeg nådde det tredje året på utdanningen at jeg forstod viktigheten av tilvenningsperioder ved overganger mellom avdelinger for barna. Rammeplan for barnehagen understreker at «barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19). Tilvenningsperioden gir barnet muligheten til å utvikle en trygg tilknytning til personalet, noe som igjen fører til omsorgsfulle relasjoner.

Nå som jeg snart skal begynne å jobbe i barnehage, ønsker jeg å styrke mine kunnskaper om dette temaet, slik at jeg kan bidra til å effektivt legge til rette for trygge overganger mellom avdelinger.

Tilvenning og overganger utgjør en sentral del av barnehagemiljøet. Per 2022 har 93,4% av barn mellom 1-5 år plass i en barnehage i Norge (Statistisk sentralbyrå, 2023). Flertallet av disse barna vil før eller senere oppleve overganger innad i barnehagen, og dermed vil det være behov for individuelt tilpassede tilvenningsperioder. Det er derfor av stor viktighet at de ansatte besitter tilstrekkelige kunnskaper om dette temaet.

Omsorg og nærvær er av avgjørende betydning for barn. Barnet søker støtte fra voksne i den sosiale og følelsesmessige utviklingen, og ser på dem som en kilde til trygghet når det utforsker verden (Svendsen, 2020). Formålet med denne bacheloroppgaven er å undersøke hvordan ulike barnehagelærere legger til rette for å skape trygge overganger når barn bytter avdeling i barnehagen. Dette vil bli analysert og drøftet opp mot relevant litteratur. Videre vil jeg også utforske hvordan informantene forstår begrepet «trygg tilknytning» og hvordan de implementerer dette i praksis. Samtidig vil viktigheten av en god tilvenningsperiode og et effektivt samarbeid med foreldre bli trukket frem.

Med utgangspunkt i det nevnte, har jeg formulert en problemstilling som lyder «Hvordan kan barnehagelærer legge til rette for å skape trygge overganger mellom avdelinger?».

1.1 Oppgavens oppbygning

Denne bacheloroppgaven er strukturert med en innledning, teoridel, metodekapittel, empiri, drøfting, og til slutt en avslutning. Teoridelen inkluderer relevant faglitteratur, hvor teoretikere som John Bowlby, Drugli (2014), Broberg et al. (2014), med flere, blir presentert for å belyse den teoretiske begrunnelsen for valgt problemstilling. Metodedelen i oppgaven vil presentere, begrunne, og drøfte valg av undersøkelsesopplegg. Dette kapitlet vil primært fokusere på bruk av kvalitative intervjuer som metode, samt de etiske utfordringene knyttet til dette. Deretter vil jeg redegjøre for hvordan rekrutteringen av informanter har foregått, og hvordan intervjuene har blitt gjennomført. Empiridelen omhandler resultatene oppnådd gjennom intervjuer med informantene. Deretter kommer en drøftingsdel, hvor jeg vil diskutere funnene fra analysen i lys av den anvendte teorien. Avslutningsvis vil jeg knytte funnene fra drøftingsdelen opp mot problemstillingen.

2.0 Teori

I denne delen av oppgaven vil jeg presentere relevant teori for å belyse temaet i den valgte problemstillingen. Denne teorien vil være et fundament som jeg senere vil anvende og støtte meg på når jeg analyserer og drøfter funnene fra empirien

Jeg vil innlede med å presentere tilknytningsteori, etterfulgt av en redegjørelse for hva trygg tilknytning innebærer og hvorfor det er avgjørende for at barn skal føle seg trygge. I denne sammenhengen vil jeg også inkludere begrep som indre arbeidsmodeller, og betydningen av trygge relasjoner.

Deretter vil jeg dedikere et kapittel til tilvenningsperioder, hvor jeg vil fremheve hvorfor disse prosessene er viktige for barns utvikling av trygghet. Til slutt vil jeg drøfte foreldresamarbeid, og presentere hvorfor dette samarbeidet er essensielt for barns trivsel og utvikling i barnehagen.

2.1 Tilknytningsteori

John Bowlby (1907-1990) var en britisk barnepsykiater og psykoanalytiker (Mørch, 2023), kjent som grunnleggeren av tilknytningsteorien. Ifølge Broberg et al. (2014, s. 35) anses denne teorien som en av de mest betydningsfulle psykologiske teoriene for å forklare hvordan både

voksne og barn forholder seg til blant annet omsorg, nærhet, beskyttelse, egne styrker, evner, oppdagelsesglede og selvstendighet.

I tilknytningsteorien fokuserer Bowlby på tilknytningsrelasjoner mellom barn og omsorgspersoner, og hvorfor dette er avgjørende for barnets personlighetsutvikling. Han betrakter tilknytning som en medfødt evne som sikrer barnet beskyttelse og regulerer samspillet mellom barnet og omsorgspersonen (Hart & Schwarz, 2009, s. 10). Dette samspillet innebærer at omsorgspersonen støtter barnets behov for trygghet, trøst, beskyttelse i utfordrende situasjoner, samt muligheten for å utforske verden under trygge betingelser (Broberg et al., 2014, s. 34). Tilknytning er en medfødt evne som gir barnet muligheter til å knytte seg til omsorgspersoner, noe som bidrar til å skape selvtillit, redusere hjelpeløshet og øke beredskapen for tilfredsstillende relasjoner med andre som oppleves som trygge (Hart & Schwarz, 2009, s. 67).

Barn som er trygt tilknyttet, har bedre forutsetninger for å bruke omsorgspersonen til å regulere egne følelser (Jonassen, 2015). Howes og Ritche (referert i Drugli, 2017, s. 52) hevder at barn vil knytte seg på ulike måter til personalet i barnehagen basert på samspillserfaringene de har med hver enkelt av de ansatte. Ingenting er viktigere for et lite barn enn følelsen av å være trygg og ha en tilknytningsperson tilgjengelig i truende situasjoner (Smith, 2023, s. 13). En tilknytningsperson er en person som barnet har en nær relasjon til, og i utfordrende situasjoner oppleves disse som best egnet til å hjelpe med å regulere følelser. Dette er nødvendig for at barnet skal fungere godt, både kognitivt og sosialt (Drugli, 2017, s. 43-44).

Tilknytningen kan betraktes som trygg når barnet føler seg beskyttet og trøstet ved søken etter nærhet (Broberg et al., 2014, s. 37). Dette gir barnet en indre overbevisning om at det alltid kan vende tilbake til den trygge voksne, noe som gir barnet mulighet til å utforske verden (Broberg et al., 2014, s. 49). Trygg tilknytning mellom barnet og barnehagepersonalet har flere fordeler, blant annet at barnet søker hjelp når nødvendig, aksepterer grensesetting og uttrykker positive følelser sammen med dem som oppleves som trygge (Drugli, 2017, s. 52).

For å opprettholde nærhet til omsorgspersonene, benytter barnet seg av tilknytningsatferd. Dette vil si gjennom smil, gråt, å strekke armene opp, osv. (Hart & Schwarz, 2009, s. 10). Tilknytningsatferden er en biologisk styringsmekanisme som aktiverer atferd som øker muligheten for kontakt eller nærhet når avstanden til omsorgspersonene blir for stor. Når

kontakt eller nærhet gjenopprettes, stopper tilknytningsatferden (Smith, 2023, s. 14). Broberg et al. (2014, s. 238) hevder at barnehagelærerens viktigste oppgave er å sørge for at barnets tilknytningssystem holdes i hvilemodus, slik at barnet kan fokusere på andre aktiviteter uten å bekymre seg for omgivelsene.

Flere studier har vist at barn som opplever trygg tilknytning i barndommen, har bedre forutsetninger for å inngå i tilfredsstillende relasjoner med andre i voksen alder, i motsetning til barn som har opplevd utrygg tilknytning (Drugli, 2017, s. 57). Barnet danner indre modeller av seg selv og omverdenen gjennom samspill, dette legger grunnlaget for senere relasjoner (Hart & Schwarz, 2009, s. 11).

2.1.1 Indre arbeidsmodeller

Gjennom samspill med tilknytningspersoner former barnet det John Bowlby kaller indre arbeidsmodeller. Disse modellene utgjør en sentral del av personlighetsutviklingen (Drugli, 2017, s. 48). Tilknytning gir opphav til indre representasjoner i bevisstheten, inkludert forestillinger om selvet, viktige personer for barnet, og samspillet mellom dem. De indre representasjonene blir lagret i hukommelsesnettverket i hjernen, og strukturerer fremtidige møter med omverdenen. På denne måten hevder Bowlby at tilknytningserfaringer har betydning gjennom hele livet (Hart & Schwarz, 2009, s. 10). De indre arbeidsmodellene utvikles som et resultat av erfaringene barnet har i samspill med omsorgspersonene, spesielt i situasjoner der tilknytningsatferden aktiveres (Drugli, 2017, s. 49).

Arbeidsmodellene inneholder barnets forestillinger om hvem som kan betraktes som tilknytningspersoner, hvor de kan finnes, og hvordan det forventes at de reagerer overfor barnet. Utviklingen av arbeidsmodellene påvirkes av om tilknytningspersonen forventes å reagere på barnets signaler og om personen er tilgjengelig. Det er hensiktsmessig å sikre at barnet utvikler positive indre arbeidsmodeller, da dette vil fremme barnets sosiale utvikling på lang sikt. Arbeidsmodellene vil naturlig endres, bli mer komplekse og nyanserte i takt med evnen til å reflektere over relasjoner med andre mennesker og den kognitive utviklingen (Drugli, 2017, s. 50). For at indre arbeidsmodeller skal være effektive, må de være i samsvar med virkeligheten. Dette gjør dem til effektive verktøy i samspillet med omverdenen (Broberg et al., 2014, s. 45).

2.1.2 Trygge relasjoner

Når barnet har etablert tilknytningen, vil det søke støtte fra omsorgspersonen i situasjoner som oppleves utfordrende (Drugli, 2017, s. 44). Et barn som opplever å ha trygge relasjoner med andre, vil både utforske verden, samtidig som det vil vende tilbake til omsorgspersonen når det står overfor krevende eller skremmende situasjoner (Broberg et al., 2014, s. 43). Når man legger til rette for å skape trygge relasjoner, gir man barnet frihet til å gi etter for behovet for utforsking, lek, og læring. Barnet vil ha tillit til at den voksne følger med og gir støtte ved behov (Drugli, 2017, s. 44).

Manglende tillit til at den voksne vil være til stede kan påvirke barnet på en negativ måte (Broberg et al., 2014, s. 44). Resultatet av dette kan være at tilknytningssystemet aktiveres, og barnet søker nærhet til omsorgspersonen for å regulere følelsene sine. Omsorgspersonene har de beste forutsetningene for å hjelpe barnet med å regulere følelsene. Ved å søke støtte fra omsorgspersonen og få støtte til å regulere følelser, går tilknytningssystemet i hvilemodus, og etter en stund vil barnet være klar for nye utfordringer (Drugli, 2017, s. 44).

2.2 Tilvenningsperiode

Tilvenningsperioden er en sentral del av barnehagen, der fokuset er å gjøre overganger så trygge som mulig for barnet. Målet med tilvenningsperioden er at barnet skal føle seg så trygg på de ansatte i barnehagen at det oppsøker dem for trøst og nærhet ved behov (Bufdir.no, u.å.). I Rammeplanen for barnehager står det at: «Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe». (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 33). For barna er det hensiktsmessig at de ansatte i barnehagen legger til rette for gode tilvenningsperioder også ved overganger mellom avdelinger, ikke bare når barna skal begynne i barnehagen.

Ifølge Broberg et al. (2014, s. 131) har tilvenningsperioder tre formål. Det første formålet er at barnet skal venne seg til et nytt miljø. Det andre formålet er å gi barnet en sjanse til å bli kjent med minst en ansatt slik at det kan bruke denne ansatte som en erstatning for foreldrene når de ikke er til stede. Det tredje formålet er at barnet skal venne seg til å være uten foreldrene flere timer i strekk, og i stedet benytte seg av den ansatte det har blitt kjent med. Ved å bruke tilvenningsperioder aktivt for å etablere trygghet hos barna, oppnår man at barnets

tilknytningssystem blir satt i hvilemodus og ikke blir aktivert mer enn korte stunder i løpet av dagen.

Både barn og ansatte i barnehagen har fordeler av at tilknytningssystemet holdes i hvilemodus. Barna kan engasjere seg i utforskning, lek og læring med ro og motivasjon uten å bli hindret av unødvendig tilknytningsatferd (Broberg et al., 2014, s. 146). Broberg et al. (2014, s. 150) understreker at når man tilvenner et barn som tidligere har gått i barnehagen, er det nødvendig å kjenne til barnets erfaringer og opplevelser. Videre hevder de at dersom barnet har vært i samme barnehagemiljø, vil tilvenningen skje enklere.

Barnets alder spiller også inn. Det er store forskjeller mellom barn på ulike aldersnivåer, både erfaringsmessig og utviklingsmessig. Et eldre barn vil ha bedre forutsetninger når det kommer til overganger mellom avdelinger. Dette er fordi det eldre barnet har mer livserfaring med at foreldrene går og kommer tilbake, og klarer seg gjerne bedre uten foreldrene flere timer i strekk, i forhold til et yngre barn med færre livsopplevelser (Broberg et al., 2014, s. 130).

Når barnet skal gjennom en overgang mellom avdelinger, er det viktig at barnehagen jobber aktivt med forberedelser. Dette gjøres for at barna skal bli kjent med den nye avdelingen, der det er nye barn, nye ansatte og nye rutiner (Kragset, 2021). I forkant av overgangen vil det være hensiktsmessig å praktisere besøk på den nye avdelingen. Flere korte besøk over tid vil legge grunnlaget for å utvikle trygg tilknytning når barnet begynner på den nye avdelingen (Drugli, 2017, s. 138).

Under tilvenningsperioden kan det også være hensiktsmessig å legge til rette for at barnet får en trygg og tillitsfull relasjon til minst én ansatt. Barnet har anledning til å bruke denne ansatte som en midlertidig tilknytningsperson mens det er adskilt fra foreldrene (Broberg et al., 2014, s. 132). Når barnet har etablert trygghet til en av de ansatte på avdelingen, må man jobbe med å skape relasjoner med de andre ansatte. Dette er viktig i forhold til å sikre at barnet ikke bare har en trygg relasjon til en ansatt (Drugli, 2017, s. 51). F.eks. kan barnehagen oppleves som truende og utrygg, dersom den foretrukne ansatte av en eller annen grunn ikke er tilgjengelig for barnet (Broberg et al., 2014, s. 146). Tilvenningsperioden vil derimot bidra til at barn ser og lærer at det går bra å være i barnehagen, også sammen med de andre ansatte (Broberg et al., 2014, s. 147). Ifølge Broberg et al. (2014, s. 141) er det barnehagelærerens ansvar å formidle formålet med tilvenningen til foreldrene.

2.3 Foreldresamarbeid

Samarbeidet mellom foreldre og de ansatte i barnehagen har stor betydning for barnets opplevelse av barnehagen. Forskning viser at relasjonen mellom barnet og de ansatte styrkes, desto bedre forholdet mellom foreldrene og de ansatte er (Foreldreutvalgene.no, u.å.). Rammeplanen for barnehager understreker at samarbeidet mellom barnehagen og hjemmet alltid skal ha barnets beste som mål, og at barnets trivsel og utvikling er et felles fokus for foreldre og personalet i barnehagen (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 29).

Glaser (2018, s. 69) hevder at trivsel, læring og utvikling hos barnet i stor grad er knyttet til kvaliteten i samarbeidet mellom barnehagen og hjemmet. Når foreldrene opplever kommunikasjonen og samarbeidet med barnehagen som godt, påvirker det barnets utvikling og trivsel på en positiv måte. Det er barnehagen som har hovedansvaret for å etablere et godt barnehage-hjem-samarbeid, derfor må personalet ta ansvar for å invitere foreldrene inn i en samarbeidsrelasjon (Drugli, 2017, s. 104).

Foreldresamarbeid kan være både formelt og uformelt. En del av det formelle samarbeidet er regulert ved lov (Glaser, 2018, s. 60). Barnehageloven §4 (2005) slår fast at hver barnehage skal ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg. Foreldrerådet skal fremme felles interesser hos foreldrene og bidra til at samarbeidet mellom foreldregruppen og barnehagen danner et godt barnehagemiljø. Samarbeidsutvalget skal fungere som et kontaktskapende, samordnet og rådgivende organ, med like mange representanter fra foreldregruppen, som fra personalet. Det formelle samarbeidet omfatter også foreldresamtaler, foreldremøter, osv., i motsetning til det uformelle samarbeidet, som inkluderer mer spontane møter mellom personalet og foreldrene, for eksempel hente- og bringesituasjoner, telefonsamtaler, osv. (Glaser, 2018, s. 60).

3.0 Metode

I denne delen av oppgaven vil jeg presentere metoden jeg har valgt for å svare på den aktuelle problemstillingen. Innledningsvis vil jeg beskrive den kvalitative metoden. Senere i kapitlet vil jeg presentere kvalitative intervju, og begrunne hvorfor jeg anser denne metoden som best egnet til å svare på valgt problemstilling. Deretter vil jeg legge frem hvordan valget av informanter, og datainnsamling har foregått. Følgende vil det komme en redegjørelse for hvordan analyse av datamateriale har pågått. Etterpå kommer det en fremstilling av validitetsvurderinger, der jeg vil begrunne hvorfor pålitelighet er avgjørende i forskningsarbeid.

Avslutningsvis vil jeg presentere forskningsetikk, og legge frem hvordan jeg har arbeidet for å ivareta dette.

3.1 Kvalitativ metode

Dalland (2020, s. 54) påpeker at metoden er redskapet vårt når vi ønsker å undersøke noe, det hjelper oss med å samle inn nødvendig informasjon til undersøkelsen vår. Det finnes to overordnede forskningsmetoder: kvantitativ og kvalitativ metode. Kvantitativ metode gir data i form av målbare enheter, og tallene gir anledning til å foreta ulike regneoperasjoner. For eksempel vil kvantitativ metode være hensiktsmessig når man ønsker å finne ut hvor stor prosentandel av Norges befolkning som er utdannet som barnehagelærere. I motsetning til kvantitativ metode er kvalitativ metode mer helhetsorientert i tilnærmingen til det som skal studeres (Løkken & Søbstad, 2013, s. 35).

Ifølge Dalland (2020, s. 193) bør man velge den metoden som antas å gi de beste dataene for å belyse den valgte problemstillingen. I denne oppgaven vil kvalitativ metode benyttes for å få fram informantenes erfaringer og synspunkter angående skapningen av trygge relasjoner i overgangen mellom avdelinger.

I en kvalitativ studie forsøker forskeren å se sammenhenger og få tak i totaliteten (Løkken & Søbstad, 2013, s. 35). Ved å stille samme spørsmål til alle informantene, ønsket jeg å frembringe individuelle synspunkter om det samme temaet. Dette vil legge grunnlaget når jeg skal drøfte de ulike synspunktene opp mot hverandre. Ifølge Johansen & Sundbye (2019) vil den kvalitative metoden gjøre det enklere å få fram meninger, holdninger eller ønsker, og derfor vil svarene vi samler inn sannsynligvis være svært forskjellige (Johansen & Sundbye, 2019).

Før jeg valgte metode, formulerte jeg problemstillingen: «Hvordan kan barnehagelærere legge til rette for å skape trygge overganger mellom avdelinger?». Siden tilvenningsfasen var avsluttet da jeg begynte forskningsarbeidet, vurderte jeg at kvalitative intervjuer ville være mest nyttig for å kunne svare på den valgte problemstillingen. Kvalitative intervjuer bidrar til et helhetlig syn på det jeg forsker på, og ved å benytte denne metoden får jeg bredere innsikt i temaet, da det ikke finnes fasitsvar, men informantene bidrar med egne synspunkter.

3.2 Valg av informanter

Ifølge Dalland (2020, s. 79) avhenger valget av informanter på hva man ønsker å få kunnskaper om. For å oppnå bred innsikt i hvordan barnehagelærere arbeider med overgangen mellom avdelinger, ønsket jeg å velge informanter fra ulike barnehager.

Informant 1: Pedagogisk leder i en privat barnehage, ferdig utdannet førskolelærer i 2000. Har tatt 15 studiepoeng i veiledningspedagogikk og 15 studiepoeng i læringsmiljø og pedagogisk ledelse. Arbeider for øyeblikket på en småbarnsavdeling med 14 barn fra 0-2 år, og har vært ansatt på avdelingen i 19 år. Denne avdelingen sender fra seg barn til mellomavdeling hver høst.

Informant 2: Pedagogisk leder i samme barnehage som Informant 1. Arbeider for øyeblikket på en mellomavdeling med 22 barn i alderen 2-4 år og har jobbet på avdelingen i 19 år. Denne avdelingen tar imot barn fra småbarnsavdeling hver høst.

Informant 3: Pedagogisk leder i en kommunal barnehage, utdannet førskolelærer med 16-20 års erfaring. Arbeider for øyeblikket på en 2-6 års avdeling med 18 barn og har vært ansatt på avdelingen i seks år. Denne avdelingen tar imot barn fra småbarnsavdeling hver høst.

Informant 4: Fagpedagog i en privat barnehage med spesialpedagogoppgaver, noen styreroppgaver og barnehagelærer på avdeling. Utdannet barnehagelærer med 60 studiepoeng i spesialpedagogikk og 40 studiepoeng i veiledning. Arbeider for øyeblikket på en mellomavdeling med 13 barn i alderen 3-6 år og har 20 års erfaring som barnehagelærer.

3.3 Datainnsamling

I forkant av rekrutteringen av informanter sendte jeg informasjon om bacheloroppgaven og forespørsel om deltakelse på e-post til syv barnehager i nærrområde. Fire barnehagelærere fra tre forskjellige barnehager tok kontakt og ønsket å delta på intervju. Tidspunktene for intervjuene ble avtalt i samarbeid med informantene, og de ble gjennomført i de respektive barnehagene. Ifølge Dalland (2020, s. 87) kan forholdene rundt intervjuene ha stor betydning for intervjuets kvalitet, og det å gjennomføre intervjuene på en kjent arena kan bidra til å skape trygge rammer for informantene.

Før det første møtet mottok informantene et informasjonsskriv med samtykkeerklæring (se vedlegg 8.1) som ble signert før intervjuet startet. Det første intervjuet ble gjennomført med informant 1 og 2 samtidig, det andre intervjuet med informant 3, og det siste intervjuet med informant 4. En intervjuguide (se vedlegg 8.2), utarbeidet i forkant, ble brukt under intervjuene. Denne guiden tok for seg spørsmål rundt temaet jeg ønsket informasjon om, og den fungerte som en støtte for å huske de viktige temaene som skulle tas opp under intervjuet (Dalland, 2020, s. 83).

Dalland (2020, s. 68) hevder at hensikten med et kvalitativt intervju er å forsøke å se verden fra informantens perspektiv. Ved å gi informanten muligheten til å dele sine synspunkter, oppnår man en innsikt i deres meninger og perspektiver angående det aktuelle temaet.

3.4 Kvalitativt intervju

Metoden som ble brukt for å samle inn data var kvalitativt intervju, kjennetegnet ved at intervjueren stiller muntlige spørsmål til informanten som deretter svarer. Intervjueren har ansvaret for å registrere svarene (Løkken & Søbstad, 2013, s. 104). Jeg fant det nødvendig å nøye notere ned informantenes svar for å sikre nøyaktighet og bevare essensen av det som ble formidlet under intervjuet. Dette bidro til å unngå misforståelser eller glemsel av viktige elementer når jeg analyserte empirien og gjorde drøftinger. Som tidligere nevnt fokuserer det kvalitative intervjuet på å forstå verden fra informantens perspektiv gjennom samspill om felles interessante temaer (Dalland, 2020, s. 68).

Alle informantene uttrykte interesse for temaet og flertallet deltok fordi det var et fokusområde i barnehagen. Gjennom denne deltakelsen fikk informantene presentere sine synspunkter om et emne som begge parter var engasjerte i. Dalland (2020, s. 65) understreker at samspillet mellom intervjuer og informant er fundamentet for et vellykket intervju, og intervjukunnskapen blir skapt i dette dynamiske samspillet.

3.5 Analyse

For å besvare problemstillingen min om hvordan barnehagelærere legger til rette for å skape trygge overganger mellom avdelinger, gjennomgikk jeg grundig all data fra intervjuene. Ifølge Dalland (2020, s. 94) er analyse av datamaterialet essensielt for å undersøke hva intervjuene forteller oss. Tidlig i analysen fremkom tre hovedtemaer: "Trygg relasjonsbygging", "gode

erfaringer i tilvenningsprosessen" og "barnehage-hjem-samarbeid". Disse gjennomgående temaene, som alle informantene understreket som viktige, ble naturlig delt inn i tre kategorier, som jeg vil illustrere og diskutere videre i oppgaven.

3.6 Validitetsvurderinger

Pålitelighet er avgjørende innen forskning, da det handler om tilliten man kan ha til det presenterte arbeidet (Dalland, 2020, s. 58). Tidligere i oppgaven har jeg beskrevet kvalitative intervjuer, begrunnet valget av denne metoden, presentert informanter og hvordan datainnsamlingen har foregått. Dette gir leseren mulighet til å vurdere påliteligheten av forskningsarbeidet mitt. Ifølge Dalland (2020, s. 63) er det også essensielt at anvendt data er relevant for problemstillingen, både fra litteraturen og fra menneskelige informasjonskilder. Jeg har nøye vurdert den anvendte teorien for å sikre at den bidrar til å belyse problemstillingen. Det samme gjelder for valget av informanter, som er barnehagelærere valgt på grunn av deres antatte kompetanse om temaet.

Når mennesker er informasjonskilder, må man vurdere påliteligheten i svarene som blir gitt. Informantenes selvbestemmelse i svarvalg må tas i betraktning, og det må vurderes om svarene samsvarer med informantenes faktiske handlinger. En annen viktig faktor er forskerens pålitelighet, da personlige synspunkter kan påvirke tolkningen og bearbeidingen av innsamlet data (Dalland, 2020, s. 64). Det er avgjørende å være bevisst på hva som må vurderes når det gjelder pålitelighet i forskningsarbeidet. Ved å påpeke disse elementene gir jeg leseren muligheten til å evaluere forskningsarbeidet og avgjøre om de kan ha tillit til de presenterte resultatene.

3.7 Etikk

Dalland (2020, s. 168) forklarer at etikk handler om normene for riktig og god livsførsel, og innenfor forskningen er forskningsetikk et viktig område. Det omhandler vurderingen av forskning opp mot samfunnets normer og verdier, og alle aspekter av forskningen må vurderes, fra planlegging og valg av problemstilling til metode og bruk av innsamlet data. Når det gjelder rekruttering av informanter, er det essensielt å informere dem på en forståelig måte om hva det innebærer å delta i studien. Dette gjøres skriftlig gjennom detaljerte opplysninger i et informasjonsskriv. Under møtet med informanten må man sikre seg at informasjonen er forstått og få dette bekreftet med en underskrift (Dalland, 2020, s. 82).

For å sikre en etisk forsvarlig rekrutteringsprosess utførte jeg nødvendig forarbeid, først i form av en e-post til barnehagene, deretter et informasjonsskriv med samtykkeerklæring (se vedlegg 1). E-posten ble sendt til syv barnehager i nærområdet, og responsen fra tre av barnehagene la grunnlaget for videre rekruttering. Før intervjuene mottok de interesserte barnehagelærerne et utdypende informasjonsskriv med samtykkeerklæring. Dette ga informantene grundig informasjon om blant annet deltakelse, problemstilling, informantenes rettigheter, personvern og anonymitet. Informantene bekreftet forståelsen med signatur før intervjuene startet.

Anonymitet er en sentral del av forskningsetikken, og i denne oppgaven har jeg sikret anonymitet ved å utelate informantenes navn, kjønn og barnehagens navn. Dette er viktig for å beskytte informantenes identitet. Ifølge Dalland (2020, s. 172) kan anonymitet være avgjørende for mange når de skal delta på en intervjuundersøkelse. Derfor har jeg forsikret informantene om at de vil være anonyme gjennom informasjonsskrivet og samtykkeerklæringen. Dermed har jeg ivarett de etiske retningslinjene knyttet til anonymitet i forskningen.

4.0 Empiri

I dette kapittelet vil jeg fremlegge de sentrale funnene fra mine intervjuer. For å bevare informantenes anonymitet vil de bli referert til som "informant 1", "informant 2", "informant 3" og "informant 4".

4.1 Trygg relasjonsbygging

Trygge relasjoner er noe alle informantene snakket om. For eksempel sa informant 4:

«Trygg tilknytning er det vi jobber mest med i barnehagen. Det handler om at det skal være godt for et barn å begynne i barnehagen, bytte avdeling og å slutte i barnehagen.» (4).

For et barn er det viktig å møte trygge voksne som det kan skape gode relasjoner med. Trygge relasjoner mellom barn og de ansatte i barnehagen er en forutsetning for at barna skal ha det godt. Informant 3 beskriver «trygg tilknytning» som et omfattende begrep, men at det i hovedsak handler om å legge til rette for at barna får en best mulig start i barnehagen med stabile voksne, stabile rutiner og forutsigbare dager.

En annen illustrasjon på viktigheten av relasjoner er:

«Det vi jobber aller mest med for at barn skal føle på trygghet er relasjonsbygging» (3).

Det er nødvendig at de ansatte er i stand til å se og møte barnas behov når man skal skape relasjoner. Informant 2 forteller også at det å møte barnas behov er noe de jobber mye med i overganger mellom avdelinger. Videre understreker informant 1 at tilstedeværelse med både blikk, ord og handlinger er en viktig faktor når det kommer til å skape relasjoner, og legger til «*man må passe på å la ordene våre harmonere med handlingene våre*» (1).

Samtlige av informantene trekker også frem at det å være utrygg vil kunne ha en rekke negative konsekvenser for barn. Informant 1 sier: «*dersom et barn ikke er trygt vil de bruke for mye energi på å engste seg og overtenke ulike elementer i løpet av dagen*» (1). I likhet med informant 1, forteller informant 3 at: «*å være utrygg vil hemme barnet i lek og utvikling. De bruker all energi på å trygge seg slik at de ikke klarer å ta til seg andre ting*» (3).

4.2 Gode erfaringer i tilvenningsprosessen

Informant 4 understreker:

«Det lønner seg å bruke god tid på tilvenning» (4).

Videre hevder informanten at tilvenningsperioden har alt å si for den videre utviklingen i barnehagen. Informant 1 mener at tilvenningsperioden er viktig i forhold til at barna skal få muligheten til å utvikle opplevelsen av å være trygg. Dette understreker også informant 3, og legger til at «uten tilvenningsperioder kan overganger være traumatiske for barna» (3).

Hver barnehage praktiserer tilvenningsperioden ulikt. Informant 2 beskriver: «*i starten har vi ikke særlig med opplegg, vi ønsker først og fremst å være på gulvet sammen med barna for å bli kjent med dem*» (2). Informanten forteller at de har primærkontakter til barna på stor avdeling. Informant 1 legger til at de har et eget kapittel i barnehagens årsplan som handler om overgangen mellom avdelinger. Dette kapittelet omhandler besøk på den nye avdelingen, felles opplevelser blant barna og hvordan barnehagen skal sørge for en trygg overgang mellom avdelinger.

Informant 3 forteller at de også har lite opplegg i starten. Videre forteller informanten at «*vi deler ofte avdelingen i grupper. De første ukene er de største på avdelingen ofte ute, mens de yngste venner seg til avdelingen inne.*» (3). Informanten forteller at tilvenningen på ny

avdeling i stor grad skjer spontant, med unntak av at det blir satt av noen besøksdager til den nye avdelingen. Samtidig forteller informanten at de jobber mye med forberedelser i forkant, og at de ansatte opplever det som positivt for barna å bytte avdeling når de er godt forberedt.

Informant 4 forteller at tilvenning ved overganger mellom avdelinger foregår slik i deres barnehage: «*Vi har faste dager der barna får dra på besøk til den nye avdelingen gjennom det siste halvåret-altså etter jul, før de skal bytte avdeling*» (4). Informanten legger til: «*når de har hatt tilvenning over nesten et halvt år, er de relativt trygge når de bytter avdeling*» (4). De jobber med å se barnas behov i overganger, og legger til rette for å ivareta disse. Alt dette er nedskrevet hos barnehagen. Informanten forteller også at de jobber mye med å forberede barna, i god tid før selve overgangen.

4.3 Barnehage-hjem-samarbeid

Det tredje viktige resultatet fra intervjuene som ble diskutert mye av informantene er «barnehage-hjem-samarbeidet». Informant 1 understreker:

«Trygg tilknytning handler ikke bare om barna, det handler like mye om foreldrene.» (1)

Informanten legger til at barna ikke vil kunne trives og ha det godt i barnehagen, dersom foreldrene er utrygge, og tilføyer at det er viktig at foreldrene bruker tid på å bli kjent med de ansatte.

Informantene beskriver alle hvordan de jobber med å legge til rette for å skape et godt foreldresamarbeid. Informant 3 forteller:

«Vi jobber aktivt i garderobesituasjonen. Vi prøver å møte foreldrene i hvert fall en gang i løpet av dagen, enten om det er når de bringer eller henter.» (3)

Samtlige av informantene vektlegger at de ønsker å ha god dialog med foreldrene. Informant 1 sier: «*vi ønsker at foreldrene er så trygge på oss at de kan si ifra om de reagerer på noe vi gjør eller ønsker at vi gjør noe annerledes*» (1). Informant 4 presiserer at tilvenning ved overganger i barnehagen, hovedsakelig er barnehagens ansvar, men at de også ønsker god dialog med foreldrene.

Det er nødvendig at foreldrene får informasjon for å kunne støtte barna gjennom overgangsprosessen mellom avdelinger. Informantene som jobber på avdelinger som tar imot barn beskriver hvilken informasjon som blir gitt til foreldrene. Informant 2, 3 og 4 forteller at

de har foreldremøte i løpet av høsten der foreldrene blant annet får informasjon om ny avdeling, hvordan de jobber på avdelingen og får møte de ansatte som jobber der. Informant 1 legger til: *«på denne måten forbereder man foreldrene, man gjør dem klar for overgangen. Man kan på en måte si at man avslutter småbarnstiden og forbereder dem på storbarnstid» (1).*

5.0 Drøfting

I dette kapittelet vil jeg utføre en drøfting av funnene fra empirien i forhold til den tidligere presenterte teorien. Ifølge Dalland (2020, s. 198) vil drøfting belyse både muligheter og begrensninger ved materialet i forhold til å svare på problemstilling. Målet med denne bacheloroppgaven er å undersøke hvordan barnehagelærere legger til rette for å skape trygg tilknytning i overganger ved avdelingsbytter i barnehagen. Drøftingen vil derfor være rettet mot å kaste lys over problemstillingen: «Hvordan kan barnehagelærere legge til rette for å skape trygge overganger mellom avdelinger?». For å strukturere og skape oversikt i kapittelet, har jeg valgt å dele det inn i underoverskriftene: trygg relasjonsbygging, gode erfaringer i tilvenningsperioder og barnehage-hjem-samarbeid.

5.1 Trygg relasjonsbygging

John Bowlby (Hart & Schwarz, 2009, s. 65) forklarer at tilknytning er en naturlig tilbøyelighet til å etablere tillitsfulle relasjoner til personer som antas å gi trøst, beskyttelse og ro. Ifølge Broberg et al. (2014, s. 37) kan tilknytningen betraktes som trygg når barnet opplever å få beskyttelse og trøst når det søker nærhet, dette gir barnet tillit til at det alltid kan vende tilbake til den trygge voksne. Dette støttes av Bowlbys teori om indre arbeidsmodeller (Hart & Schwarz, 2009, s. 10), der tilknytning former indre representasjoner av selvet, viktige personer og samspillet mellom dem. Disse indre arbeidsmodellene utvikles gjennom barnets erfaringer i samspill med omsorgspersonene (Drugli, 2017, s. 49). Basert på empirien i oppgaven, kan man konkludere med at barn utvikler indre representasjoner av omsorgspersonene når de opplever trygghet i samspill med dem.

Empirien indikerer at informantene mener trygg relasjonsbygging i hovedsak er personalets ansvar. Dette samsvarer med funnene som viser at tilknytning og relasjonsbygging er sentrale aspekter i barnehagens daglige praksis. Informant 4 understreker viktigheten av at barna møter trygge voksne for å skape gode relasjoner. Resultatene fra empiri peker på at det er nødvendig at personalet legger til rette for å skape gode relasjoner med alle. Et motargument til dette er at

det vil være uopnåelig for personalet å skape like god relasjon til alle barna i en barnegruppe. Dette kan støttes opp mot Howes & Ritche (ref. i Drugli, 2017, s. 52) som hevder at det er samspillet mellom barna og de ansatte som avgjør kvaliteten på relasjonen mellom dem. Basert på samspillserfaringene med personalet, vil barna knytte seg på ulike måter til hver enkelt. Dette kan diskuteres i lys av betydningen av å ha primærkontakter.

Empirien viser at kun informant 2 praktiserer primærkontakt for barn som bytter avdeling. Ifølge Broberg et al. (2014, s. 132) kan dette være hensiktsmessig for å gi barnet en trygg og tillitsfull relasjon til minst én voksen under overgangen. Dette kan være hensiktsmessig i form av at barnet da kan benytte seg av denne personen som en midlertidig tilknytningsperson mens det er adskilt fra foreldrene. Et motargument til dette er at det kan være negativt for barnet dersom denne personen ikke er tilgjengelig. Barnehagen kan da oppleves som et utrygt sted. Alle informantene er enige i at utrygghet kan føre til negative konsekvenser for barn, støttet av Broberg et al. (2014, s. 238), som fremhever barnehagelærerens rolle i å opprettholde tilknytningssystemet i hvilemodus for å muliggjøre barnets fokus på andre aktiviteter enn bekymring for omgivelsene.

5.2 Gode erfaringer i tilvenningsprosessen

I tråd med funnene til Drugli et al. (2020, s.11) anses vellykkede overganger som en berikelse for barnets liv, i form av nye stimulerende erfaringer og etablering av gode relasjoner. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet understreker på sin nettside at målet med tilvenningsperioder er å skape trygghet hos barnet, slik at de søker trøst og nærhet fra de ansatte ved behov (Bufdir.no, (u.å.)). Alle informantene ble spurt om viktigheten av tilvenning i barnehagen, og svarene understreker at tilvenningsperioden er sentral i barnehagens arbeid for å sikre trygge overganger for barnet. Med andre ord er tilvenningsperiodene avgjørende for at barnet skal få muligheten til å utvikle en følelse av trygghet. Informant 4 understreker at: «*Det lønner seg å bruke god tid på tilvenning*» (4), og hevder at denne perioden har stor innvirkning på barnets videre utvikling i barnehagen. Data fra oppgaven indikerer at grundig investering av tid i tilvenningsperioden vil føre til bedre relasjoner med hvert enkelt barn.

Beskrivelsen fra informant 2 om tilvenningsperiodene lyder følgende: «*I starten har vi ikke noe særlig med opplegg, vi ønsker først og fremst å være på gulvet sammen med barna å bli kjent med dem*» (2). Informant 3 svarer på samme måte som informant 2, at de også har lite opplegg

i starten for å gi barna muligheten til å bli kjent med avdelingen uten forstyrrelser. Dette samsvarer med prinsippene i Rammeplan for barnehagen, som understreker viktigheten av å tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og andre barn (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33). Ifølge Broberg et al. (2014, s. 131) har tilvenningsperioden tre formål: å venne barnet til et nytt miljø, gi barnet muligheten til å bli kjent med minst én ansatt som kan være en erstatning når foreldrene ikke er til stede, og la barnet venne seg til å være uten foreldrene i lengre perioder. Etter at alle besvarelsene ble analysert, indikerer informantenes erfaringer at de deler den samme opplevelsen som det Broberg et al. (2014) skriver om formålet med tilvenningsperioder. Med utgangspunkt i teori og funn i oppgaven kan det konkluderes med at aktiv innsats for å bli kjent i overgangsperioden uten forstyrrende elementer vil tillate de ansatte å fokusere mer på å bygge relasjoner med barna.

Et av hovedfunnene i denne oppgaven antyder at barnehagelærerne aktivt arbeider i forkant med forberedelser i forhold til overganger mellom avdelinger. Innsamlet data indikerer at forberedelser er positivt for barnas utvikling av trygghet i overgangen mellom avdelinger. Gjennom intervjuene fremkommer det at alle informantene praktiserer besøk på den nye avdelingen som en del av tilvenningsperioden. Drugli (2017, s. 138) hevder at det vil være hensiktsmessig å praktisere besøk på den nye avdelingen, da flere korte besøk over tid legger grunnlaget for å utvikle trygghet når barnet begynner på den nye avdelingen. Ifølge Kragset (2021) jobber man med forberedelser for at barna skal bli kjent med den nye avdelingen, hvor det er nye barn, nye ansatte og nye rutiner. Flere av informantene uttrykker gjennom intervjuene at de opplever det som positivt for barna å gå gjennom overganger når de er godt forberedt. Etter at alle besvarelsene er analysert, kan vi diskutere at informantene deler den samme oppfatningen som det Drugli (2017) og Kragset (2021) skriver om i forhold til forberedelser ved overganger. Med bakgrunn i teorien og funnene i oppgaven kan vi konkludere med at det vil være lettere for barna å utvikle en følelse av trygghet i overgangen til en ny avdeling når de har fått gode forberedelser i forkant, inkludert besøk på den nye avdelingen.

5.3 Barnehage-hjem-samarbeid

På nettsiden til Foreldreutvalget for barnehager (Foreldreutvalgene.no) hevdes det at samarbeidet mellom foreldre og de ansatte spiller en avgjørende rolle for barnets opplevelse av barnehagen. Empirien fremhever at trygg tilknytning ikke bare angår barna, men like mye

foreldrene. Informant 1 betoner at dersom foreldrene ikke opplever trygghet, vil heller ikke barna trives og ha det godt i barnehagen. Dette synspunktet harmonerer med Glaser (2018, s. 69) sin teori om foreldresamarbeid, hvor trivsel, læring, og utvikling hos barnet i stor grad knyttes til samarbeidets kvalitet mellom barnehagen og hjemmet. Informantenes svar understreker også deres ønske om å opprettholde god dialog med foreldrene. Ifølge Glaser (2018) vil barnets trivsel og utvikling påvirkes positivt, når foreldrene opplever kommunikasjonen og samarbeidet med barnehagen som godt. Analyse av besvarelsene indikerer at informantene deler samme oppfatning av foreldresamarbeidet som det Glaser (2018) beskriver i sin teori. Basert på funn og teori kan man konkludere med at et vellykket samarbeid mellom barnehagen og foreldrene er avgjørende for å sikre at barna utvikler trygghet i barnehagen, og et slikt samarbeid vil ha positive konsekvenser for barna.

Ifølge Drugli (2017, s. 104) er det barnehagen som har hovedansvaret når det kommer til å etablere et godt barnehage-hjem-samarbeid. Personalet må ta ansvar for å invitere foreldrene inn i en samarbeidssituasjon. På den ene siden kan samarbeidet være uformelt. Glaser (2018) trekker frem at det uformelle samarbeidet handler i stor grad om spontane møter mellom foreldrene og personalet, for eksempel hente- og bringesituasjoner. Dette kan man se i lys av svarene fra informantene om hvordan de legger til rette for et godt foreldresamarbeid. Gjennom svar fra intervjuene kommer det frem at personalgruppen på avdelingen til informant 3 jobber aktivt i garderobesituasjonen, der de forsøker å møte foreldrene minst én gang i løpet av dagen.

På den andre siden kan samarbeidet være formelt. Glaser (2018) skriver om det formelle foreldresamarbeidet, som blant annet inkluderer foreldremøter. Gjennom empiri kommer det frem at informantene som jobber på avdelinger som tar imot barn fra andre avdelinger har felles møter for foreldrene i løpet av høsten. Svarene understreker at foreldremøtene blant annet gir informasjon om den nye avdelingen, hvordan det jobbes der, og gir foreldrene muligheten til å møte de ansatte som jobber på avdelingen. Etter at alle besvarelsene er analysert, kan man få en oppfatning av at alle informantene er enige i at det er viktig med et godt foreldresamarbeid. Ut ifra dette kan man konkludere med at et godt foreldresamarbeid ikke bare er positivt for personalet i barnehagen og foreldrene, men mest av alt er det viktig for å sikre barna en god barnehagehverdag.

6.0 Avslutning

I denne bacheloroppgaven har jeg undersøkt problemstillingen: "Hvordan kan barnehagelærere legge til rette for å skape trygge overganger mellom avdelinger?". Gjennom samtaler med fire barnehagelærere har jeg fått innsikt i deres synspunkter angående begrepene «tilknytning», «tilvenning» og «foreldresamarbeid». De har også delt hvordan de arbeider med å skape trygge overganger mellom avdelinger. Anvendt litteratur har bidratt til å øke min kompetanse samtidig som den har hjulpet meg med å se sammenhenger mellom teori og praksis.

I kvalitative intervjuer med informantene har jeg fått innsikt i deres oppfatninger om blant annet tilknytning, trygge relasjoner, tilvenningsperioder og godt foreldresamarbeid. Det virker som om alle informantene legger stor vekt på å skape gode relasjoner med barna under overganger mellom avdelinger, med mål om at barna skal utvikle opplevelsen av å være trygge. Et sentralt begrep blant informantene mine er "relasjonsbygging". Relasjonsbygging er særlig viktig for at barna skal utvikle trygghet. For barn er det nødvendig å møte trygge voksne som de kan skape gode relasjoner med. Samspillserfaringene mellom barna og personalet påvirker kvaliteten på relasjonen deres. Gjennom analyse og drøfting fremgår det også at trygghet spiller en viktig rolle i barns utvikling, lek og læring. Utrygghet kan føre til flere negative konsekvenser og hemme barna. Derfor er det nødvendig for ansatte i barnehagen å ha kunnskap om kjennetegnene på utrygghet, men mest av alt er det viktig å ha kunnskap om hvordan man kan legge til rette for å skape trygghet.

Tilvenningsperioder er en sentral del av barnehagen der man jobber for å gjøre overganger så trygge som mulig for barna. Tilvenningsperioder bidrar også til å gi barnet muligheten til å utvikle følelsen av trygghet. I barnehagen bruker man tilvenningsperioder for å gi barna muligheten til å bli kjent med den nye avdelingen, nye barn og nye voksne. Det lønner seg å bruke god tid på tilvenningsperioden på den nye avdelingen. Ved å bruke god tid på å bli kjent med barna uten andre forstyrrende elementer, vil man i større grad kunne rette oppmerksomheten mot å bygge relasjoner med barna. Et viktig begrep som kommer frem i forhold til tilvenningsperioder, er "forberedelser". Et fellestrekk for tilvenningsperioden hos mine informanter er at de praktiserer besøk på den nye avdelingen i forkant av overgangen. Forberedelser i form av besøk på ny avdeling legger grunnlaget for å skape trygghet når barna bytter avdeling. Det er viktig å presisere at tilknytning, trygge relasjoner og tilvenningsperioden alene ikke er nok for at barna skal utvikle opplevelsen av trygghet. Samarbeidet mellom

barnehagen og hjemmet er like viktig. Et godt foreldresamarbeid vil ha stor betydning for barnets opplevelse av barnehagen. Barnets trivsel, læring og utvikling er i stor grad knyttet til kvaliteter i samarbeidet mellom barnehagen og hjemmet. Derfor vil barnet bli positivt påvirket når kommunikasjonen og samarbeidet er godt. Jeg har forståelse av at alle informantene er enige i at det er nødvendig å jobbe for å skape et godt samarbeid. Det vil ikke bare være positivt for personalet og foreldrene, men det vil også ha stor betydning for kvaliteten på barnehagehverdagen til barna.

Arbeidet med denne oppgaven har vist meg at informantene legger stor vekt på å bruke tilvenningsperioder for å legge til rette for å skape trygge relasjoner med barna, og på denne måten gi barna mulighet til å utvikle følelsen av trygghet. Samtidig har de delt sine synspunkter om viktigheten av tilknytning, relasjonsbygging, tilvenningsperioder og et godt foreldresamarbeid. Dette har gitt meg bred innsikt i deres arbeid med å legge til rette for trygge avdelingsbytter i barnehagen. For meg har det vært interessant og ikke minst lærerikt å undersøke hvordan ulike barnehagelærere jobber med å legge til rette for å skape trygge overganger mellom avdelinger. Når jeg snart begynner å jobbe som barnehagelærer, håper jeg å kunne dra nytte av den nye kunnskapen jeg har tilegnet meg gjennom denne oppgaven.

7.0 Litteraturliste

- Barnehageloven. (2005). *Lov om barnehager*. (LOV-2005-06-17-64). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>
- Broberg, M., Hagström, B. & Broberg, A. (2014). *Tilknytning i barnehagen; Hva betyr trygghet for lek og læring?*. Cappelen Damm Akademisk.
- Bufdir.no. (uten år). *Å begynne i barnehagen*.
<https://www.bufdir.no/foreldrehverdag/smabarn/barnehage-vennskap-og-mobbing/a-begynne-i-barnehagen/>
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. (7. utg.). Gyldendal
- Drugli, M. B. (2017). *Liten i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk.
- Drugli, M. B., Lekhal, R. & Buøen, E. S. (2020). *Tilvenning og foreldresamarbeid -de yngste i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk.
- Foreldreutvalget for barnehager. (Uten år). *Foreldresamarbeid i barnehagen: hva skal til for å skape et godt samarbeid mellom hjem og barnehage?*. Foreldreutvalgene.no.
<https://foreldreutvalgene.no/fub/foreldresamarbeid-i-barnehagen/>
- Glaser, V. (2018). *Foreldresamarbeid; barnehagen i et mangfoldig samfunn*. (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Hart, S. & Schwarz, R. (2009). *Fra interaksjon til relasjon; Tilknytning hos Winnicot, Bowlby, Stern, Schore & Fonagy*. Gyldendal Akademisk.
- Johansen, C. M. & Sundbye, L. M. T. (2019, 19. november). *Kvantitative og kvalitative metoder*. NDLA.no. <https://ndla.no/nb/subject:1:f18ad41e-d9c3-4428-8cb6-5eb852e45082/topic:1:7df2950d-3af9-462e-b27f-cf3df147eaa3/topic:1:f189e9b6-222c-4d31-adc4-d7bc74149e03/resource:f2a118d4-d382-4476-ac4a-8906bba2f736>
- Jonassen, T. (2015, 18. september). *God tilknytning er ren forebygging*. Barnehage.no.
<https://www.barnehage.no/bokomtale-forebygging-forelderrollen/god-tilknytning-er-ren-forebygging/113024>
- Kragset, K. (2021, 18. juni). *Å skape trygghet rundt overganger*. Læringsverkstedet.no.
<https://laringsverkstedet.no/blogg/%C3%A5-skape-trygghet-rundt-overganger>
- Løkken, G. & Søbstad, F. (2013). *Observasjon og intervju i barnehagen*. Universitetsforlaget.
- Mørch, W. T. & Skre, I. B. (2023, 21. april). *John Bowlby*. Store Norske Leksikon.
https://snl.no/John_Bowlby

-Statistisk Sentralbyrå, (2023, 1. Mars). *Barnehager*. SSB.no.

<https://www.ssb.no/utdanning/barnehager/statistikk/barnehager>

-Svendsen, P. (2020, 8. september). *8 gode råd for den som jobber med tilknytning til barn*.

Utdanningsnytt.no. <https://www.utdanningsnytt.no/barnehageforskning-barnehagelaerer-barnehagelaererrollen/8-gode-rad-for-deg-som-jobber-med-tilknytning-til-barn/253778>

-Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir.

<https://www.udir.no/contentassets/7c4387bb50314f33b828789ed767329e/rammeplan-for-barnehagen---bokmal-pdf.pdf>

8.0 Vedlegg

8.1 Vedlegg 1 – Informasjonsskriv med samtykkeerklæring:

Vil du bli intervjuet vedrørende en bachelor-oppgave om hvordan barnehagelærere legger til rette for å skape trygge overganger i barnehagen?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å gjøre rede for begrepet trygg tilknytning, og å se på hvordan barnehagelærere legger til rette for å skape trygge overganger ved avdelingsbytter innad i barnehagen.

I dette skrevet gis du informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Jeg ønsker å forske på dette temaet fordi man er klar over at barn går gjennom en tilvenningsfase i det de begynner i barnehagen, og gjerne ikke klar over at det også er aktuelt med tilvenning i overgangen fra liten til stor avdeling. Dette er noe jeg selv nylig har blitt oppmerksom på, og derfor ønsker jeg å vie min bachelor-oppgave til dette temaet.

Intervjuet vil bestå av ca. 30 spørsmål, og vil vare i maks 60 minutter. Informasjonen som innhentes under intervjuet vil analyseres og skape grunnlaget for videre arbeid mot en bacheloroppgave. Prosjektdeltaker vil motta en intervjuguide med forskningsspørsmålene ved oppstart av intervjuet. Intervjuguiden vil inneholde følgende forskningsspørsmål: hvordan forstår du begrepet trygg tilknytning?, hvordan foregår tilvenningen fra liten til stor avdeling? og har barnehagen noen skrevne rutiner eller planer for overgangen?

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta pga. din stilling som barnehagelærer og at du jobber på enten småbarnsavdeling eller storbarnsavdeling.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det at du er med på ett intervju. Intervjuet vil vare i maks en time. Intervjuet vil ta for seg spørsmål om dine tanker rundt temaet jeg har valgt. Jeg vil ta notater fra intervjuet vårt underveis.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å begrunne det. Alle opplysninger om deg vil bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det vil kun være prosjektansvarlig som har tilgang til dine privatopplysninger. Informasjonen du gir i intervjuet vil bli anonymisert og delt med veileder, prosjektgruppe og i selve bacheloroppgaven.

Navn og kontaktopplysningene dine vil bli lagret på prosjektansvarlig sin datamaskin, og vil bli slettet etter oppgaven er levert inn.

Intervjudeltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 06.01.2020. Ved prosjektslutt vil personopplysninger slettes.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:
innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
å få rettet personopplysninger om deg,
å få slettet personopplysninger om deg,
å utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:
.....

Med vennlig hilsen:

.....

SAMTYKKEERKLÆRING

Jeg har mottatt og forstått informasjon om.....og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 06.01.2023

Prosjektdeltakers navn med blokkbokstaver:

.....
.....

.....
.....
(Signert av prosjektdeltaker, dato)

8.2 Vedlegg 2 - Intervjuguide:

Hvor gammel er du?

Hvilken stilling har du i barnehagen?

Hvilken utdanning har du?

Hvor lenge har du jobbet som barnehagelærer?

Hvilken avdeling jobber du på? Gjerne utdyp litt.

Hvor lenge har du jobbet på denne avdelingen?

Hvordan forstår du begrepet «trygg tilknytning»?

Trygg tilknytning er en sentral del av problemstillingen min. Hvordan forstår du begrepet «trygg tilknytning»?

Hvorfor opplever du at det er viktig for barn å føle på trygg tilknytning i overgangen fra liten til stor avdeling?

Dersom dere ser at et barn er utrygt. Hvilke konsekvenser kan dette ha for barnet?

Hva gjør dere for at et utrygt barn skal føle på trygghet? Både før/under overgang.

Overgangsobjekter – er dette noe dere lar barna bruke i tilvenningen?

Hvis ja- hvordan bruker dere dette, og når har barna tilgang på dette?

Har dere noen form for felles overgangsobjekter blant alle barna/avdelingene?

Hvordan jobber dere for at barna skal ha en trygg base gjennom overgangen?

Dersom det oppstår tilknytningsutfordringer, hvordan går dere frem for å arbeide med dette?

Hvordan foregår tilvenningen fra liten til stor avdeling?

Hvordan praktiserer dere overgangen fra liten til stor avdeling?

Får barna som skal bytte avdeling komme på besøk på stor avdeling?

Hvis ja – skjer dette sammen med en voksen eller alene? Hvorfor?

Tilvenning er en sentral del av overganger i barnehagen, hvorfor mener du dette er viktig?
Får dere ansatte fra liten avdeling når barnehageåret begynner?

Hvis ja – hvorfor dette?

Hva mener du er det viktigste i overgangen fra småbarnsavdeling til storbarnsavdeling?

Kommer dere med ønsker for overgangen til småbarnsavdeling? Opplever dere at disse ønskene blir møtt?

Lar dere foreldre bli med på tilvenningen i overgangen dersom de ønsker det? Hvorfor/hvorfor ikke?

Har barnehagen noen skrevne rutiner eller planer på overgangen?

Har barnehagen faste rammer over hvordan overgangen skal skje?

Er dette planer eller rutiner som er nedskrevet, eller blir det tatt på sparket?

Har dere rutiner eller planer for hvordan tilvenningen på ny avdeling foregår?

Arbeider dere på tvers av avdelingene i denne overgangen? hvordan?

Får foresatte informasjon om hvordan tilvenning til storbarnsavdeling vil skje? Hvilken informasjon får de?

Stiller dere noen krav eller ønsker fra foresatte rundt denne overgangen?

Når det kommer til foreldremøter rundt overgangen, når skjer dette og hva er det som formidles i dette møtet?

Hvordan opplever du barnehagens fokus er rundt tilknytning?